

Történelmi mélypontra süllyedt Magyarország korrupciós megítélése – itt a Transparency International legfrissebb világfelmérése

Budapest, 2018. február 21. Magyarország a világ országai között a 66. helyen áll 45 ponttal a Transparency International (TI) legfrissebb korrupciós rangsora szerint. Ez kilenc helyezéssel és három ponttal rosszabb, mint az ország egy évvel korábbi teljesítménye. Az Európai Unióban Magyarország az utolsó előtti helyet foglalja el, és már csak Bulgária teljesít rosszabbul. A Korrupció Érzékelési Indexet (Corruption Perceptions Index – CPI) minden évben a TI berlini központjának kutatói állítják össze, ezúttal 180 országot rangsoroltak.

Változatlan az élmézőny, és ugyanazok a sereghajtók

A CPI-világranglista első helyein hosszú évek óta jobbra ugyanazok az országok találhatók – a skandináv államok például mindig előkelő helyen szerepelnek. 2017-ben Új-Zéland, Dánia, Finnország, Norvégia, Svájc, Szingapúr és Svédország alkották az élbolyt. A „felvilágosult autokráciának” tekinthető Szingapúrt leszámítva ezekben az országokban fejlett a demokrácia, pártatlanul működnek az állami intézmények, a végrehajtó hatalom tevékenysége átlátható és elszámoltatható, és nyilvánosak a közpénzköltések.

A CPI-lista alján 2017-ben Szudán, Jemen, Afganisztán, Szíria, Dél-Szudán és Szomália található – ezek az országok hosszú évek óta rosszul szerepelnek. Ezen államokban diktatúra vagy anarchia van, és az állami intézményrendszer nem képes betölteni funkcióját. A korrupció óriási, ami az egyik oka a kirívó szegénységnek.

Minél súlyosabb a korrupció, annál szűkebb a civil társadalom mozgásteré

A Transparency International berlini központjának elemzése arra az eredményre jutott, hogy azokban az országokban terjed a leginkább a korrupció, amelyekben akadályozzák a civil szervezetek működését. „A lejárató kampányok, a vegzálás, és a túlzott bürokratikus terhek mind olyan eszközök, amelyeket egyes kormányok arra használnak, hogy elhallgattassák a korrupció ellen küzdő szervezeteket” – hangsúlyozta Patricia Moreira, a Transparency International Berlinben működő nemzetközi titkárságának ügyvezető igazgatója. A TI berlini Titkárságának közleménye rámutat: ennek a folyamatnak az egyik riasztó példája Magyarország, ahol legújabbban a Stop Soros elnevezésű törvénycsomag fenyeget számos civil szervezetet. Mindezt tetőzi az a negatív és sokszor uszító kampány, amelyet a kormány a kritikus hangot megütő civil szervezetek ellen folytat, és amelynek részeként a külföldi bevételekkel rendelkező civil csoportosulásokat közel egy éve külön törvény bélyegzi meg.

Tovább tart Magyarország vesszőfutása

Magyarország 2017-ben, kilenc helyet zuhanva, a világ korrupciós rangsorának 66. helyére esett vissza. Az ország 45 pontot ért el, ami 3 ponttal múlja alul a 2016-ban mért teljesítményt. Hat év alatt Magyarország CPI pontszáma 55 pontról 45 pontra esett vissza, vagyis hosszabb távon a magyar eredmény folyamatos romlása látszik. A 2012 és 2017 között tapasztalt 10 pontos csökkenéssel Magyarország korrupció elleni teljesítményének a megítélése történelmi mélypontra süllyedt.

Európai uniós összehasonlításban is jelentősen visszaesett a CPI-helyezésünk, a tavalyi évben a 28 EU-tagállam közül a 27., vagyis az utolsó előtti helyen álltunk, csupán a sereghajtó Bulgáriát megelőzve. Magyarország már 2016-ban is az EU alsó, korrupt ötödében

helyezkedett el, hiszen akkor a 28 tagállam közül a 24-25. helyen végzett, holtversenyben Romániával, ám megelőzve Görögországot és Olaszországot. 2017-ben ezek az országok már mind jobban teljesítettek, mint Magyarország.

Régiós összehasonlításban sem jobb a helyzet, az ország korrupciós megítélése a kelet-közép európai térségben az utóbbi évtizedben folyamatosan lejtmenetben volt. Az európai uniós csatlakozást követő években a 11 országot számláló listán még a harmadik helyen voltunk, jelenleg itt is utolsó előttiek vagyunk, azaz a tizedik helyen állunk. Az elmúlt hat év alatt a régióban a magyarországi korrupciós helyzet súlyosságának a megítélése zuhant a legnagyobbat.

A magas korrupciós kitettség gyenge versenyképességgel párosul

A Transparency International Magyarország (TI Magyarország) szakértői rendre arra hívták fel a figyelmet, hogy az Európai Unióban a korrupciós kitettség és az egy főre jutó nemzeti jövedelem között jelentős összefüggés figyelhető meg. Magyarország az EU-n belül a magas korrupciós kitettséggel rendelkező, alacsony GDP-jű országok közé tartozik.

Az egyre növekvő korrupció mellett Magyarország versenyképessége is folyamatos lejtmenetben volt az elmúlt másfél évtizedben. A Világgazdasági Fórum (World Economic Forum – WEF) versenyképességi jelentésében 2001-ben még a világ 28. legversenyképesebb gazdaságának számítottunk, míg 2016-ban csak a 69. helyet foglaltuk el ugyanezen a ranglistán, és 2017-ben is csak a 60. helyig sikerült felkapaszkodni.

A WEF versenyképességi jelentése az úgynevezett intézményi pillérben külön vizsgálja az országok közhatalmi berendezkedésének a minőségét, az államhatalom megbízhatóságát, a jogállamiságot, általában véve a gazdaság keretrendszerét. Magyarország pozíciója az intézményi pillérben különlegesen gyenge: a 2001-ben mért 26. helyről 2016-ra a 114. helyre zuhant az ország, tavaly pedig a 101. helyen állt. A cégvezetők a korrupciót tartják a sikeres üzlet második legsúlyosabb akadályának. „A magyar gazdaság versenyképessége nemcsak az Európai Unió átlagától, hanem a régiós országokétól is jelentősen elmarad, és ennek legfőbb oka az intézményrendszer elégtelen működése, ideértve az állami korrupciót” – emelte ki Martin József Péter, a TI Magyarország ügyvezető igazgatója.

Mesésen gazdagodó oligarchák – közpénzből

Az elmúlt évek számos példával szolgáltak arra, hogy a hatalom birtokosai a sajátjukként tekintenek a közpénzekre Magyarországon. A közbeszerzések évről évre növekvő összege, a látvány-csapatsportnak juttatott adótámogatási rendszer és a letelepedési államkötvény-biznisz, úgy tűnik, mind ezt a célt szolgálják.

Az állami pénzből gazdálkodó szervezetek 2017-ben 3457 milliárd forintot költöttek közbeszerzésen, ez 1500 milliárd forinttal több, mint 2016-ban. Míg 2012-ban a GDP 4,7%-ának megfelelő összeg jutott közbeszerzésekre, 2016-ban pedig 5,7 %, addig 2017-ben ez az érték már elérte a GDP 9,4%-át. A legkomolyabb korrupciós kockázatot a hirdetmény nélküli eljárások – tehát a szándékoltan verseny nélkül odaitélt szerződések – jelentik, melyek aránya évek óta 13 százalék körül van, ami háromszorosan meghaladja az Európai Unió átlagát. „A közbeszerzések elosztásával kapcsolatos részrehajlás döntő módon járul hozzá ahhoz, hogy a kormányközeli oligarchák az elmúlt időszakban mesés módon gazdagodtak” – emelte ki korrupció ellenes civil szervezet vezetője.

A letelepedési államkötvények kereskedelme még a sűrű szövésű hazai korrupción belül is különleges helyet foglal el. A törvényesített közpénzszivattyúnak köszönhetően 20 ezer

ismeretlen háttérű bevándorló szerzett magyarországi letelepedési jogosultságot és 60 milliárd forint közpénzzel gazdagodtak a kötvényeket forgalmazó, döntően off-shore paradicsomokban bejegyzett vállalkozások. Mindezt úgy, hogy az Alaptörvény értelmében közpénzt egyáltalán nem lenne szabad olyan szervezetre bízni, amelynek átláthatatlan a tulajdonosi szerkezete.

A végrehajtó hatalom nemcsak a baráti cégeket, hanem a politikusoknak kedves sportklubokat is előszeretettel gazdagítja közpénzből: utóbbiak a Tao.-támogatási rendszer keretében a tavalyi év végéig 450 milliárd forint adótámogatást kaptak, azaz ennyivel kevesebb folyt be az államkasszába. Az adóvesztés összege idén 530 milliárd forintra emelkedhet. A TI-Magyarország azért kifogásolja a Tao.-támogatások rendszerét, mert a közpénzek átláthatatlanul kerülnek a sportszervezetekhez. A rendelkezésre álló adatok alapján egyértelmű, hogy a sportszervezetek támogatásvonzó képessége erősen összefügg a politikai beágyazottságukkal.

A TI Magyarország szerint mindezek alapján levonható az a következtetés, hogy Magyarországon felülről vezérelt, rendszerszintű, több esetben törvényesített korrupció tapasztalható, amely meghatározza a politikai rendszert és befolyásolja a gazdaság működését. A szervezet ugyanakkor aggasztónak tartja, hogy a kormány a korrupció és a hatalmi visszaélések leküzdése helyett a kormányzást kritizáló civil és nemzetközi szervezetek elleni kampányra használja az államhatalmat.

*

A Korrupció Értékelési Indexről

A Korrupció Értékelési Indexet (Corruption Perceptions Index – CPI) 12 szervezet 13 felmérése és értékelése felhasználásával készíti el a Transparency International Berlinben található központi titkársága. A CPI alapjául szolgáló mérőeszközök szakértők és üzletemberek megkérdezésének eredményeként állapítják meg az egyes országokban a közszektor korrupcióját az állami intézményrendszer, a gazdaság és a társadalom fertőzöttsége alapján. 2017-ben 180 országról volt elérhető megfelelő adat, Magyarországot 10 különböző alindex alapján vizsgálták. A Transparency International központi titkárságának kutatói a háttérindexek pontszámait 0-tól 100-ig terjedő skálára vetítik és az alindexek pontszámának átlagából súlyozással számítják az egyes országok CPI pontszámát. A Korrupció Értékelési Indexben a 0 a korrupcióval leginkább, 100 a legkevésbé fertőzött országot jelzi.

Amennyiben a közleménnyel kapcsolatban további kérdése van, keresse Szabó Dánielt a daniel.szabo@transparency.hu email címen, vagy a +36 70 421 5191-es telefonszámon.

A TI éves jelentését a Korrupció Értékelési Indexről és a magyarországi korrupció jellemzőiről [itt](#) érheti el.